

[Hartling.]

produktion imødegås med stor virkning ved at begrænse det antal dobbeltklasser, som man i disse år pånøder seminarierne, og ved — og det er meget vigtigt — at begrænse elevtallet i seminariets klasser. Det er i virkeligheden helt grotesk, at man i eksamensskolerne sigter på, at maksimumstallet skal være 24, medens man på seminarierne har op til 36 elever i klasserne. Tænker man sig, at den årlige produktion kommer op på, skal vi sige, 2 000 lærere og det viser sig at være for mange — hvad jeg ikke tror det er — kunne en begrænsning af elevtallet fra 35-36 til ca. 28 med et slag sætte tallet 20 pct. ned, altså ned til 1 600, og hvis man så endda vil begrænse antallet af ekstraklasser og parallelklasser på seminarierne, kan man komme endnu længere ned. Men 1 600 vil svare i gennemsnit til 2 dimitterede klasser fra 29 seminarier, men vi har kun 26-27 seminarier i dag.

Den højtærede minister sagde i sin rede-gørelse, at det er muligt, at der vil blive tale om oprettelse af nye seminarier. Jeg spørger: hvornår? For det er jo rigtigt, at det varer 3-4-5 år at uddanne en lærer. Skal det hjælpe, må vi altså i gang, og det er nu, det gælder. Skal et nyt seminarium kunne virke fra august 1960, må det forberedes nu, og enhver, der kender de praktiske forhold, vil vide, at det er i yderste øjeblik. Det kan ikke nytte, at ministeriet tænker sig om i ugevis og hen på sommeren skrider til handling, for så har vi spildt et år. Tør man virkelig det? Må jeg minde den højtærede minister om, hvad Tordenskjold sagde til kommandanten — jeg ved ikke, om den højtærede formand vil give mig tilladelse til at citere det? Han sagde: „Hvad dølen nøler I efter?“

Endelig er der så spørgsmålet, om der kan findes reserver. Der er peget på flere muligheder, og det forekommer mig, at undervisningsministeriet nøje bør undersøge dem alle. Jeg skal ikke gå ind på dem nu, der er jo ingen grund til at sige det igen; men jeg vil gerne pege især på to muligheder for reserver. Der er for det første et ikke ringe antal gifte lærerinder, der ikke er i embede, fordi man følger den rettesnor, at de enten skal have fuldt timetal, eller kun løse timer. Når nu der er nød på færde,

hvorfor så ikke bryde de hellige tjenestemandsprincipper og ansætte sådanne lærerinder, give dem embede med halvt timetal. Det er dog et forsøg værd. Jeg tror, at det ville kalde mange uddannede lærerinder frem.

Mit andet forslag, som står for min egen regning, vil måske også støde på en eller anden hellig ko i finansministeriet, men når nu vi er i nød, skulle vi så ikke forlade vanetænkningen og bruge de muligheder, der er? Hver eneste lærerpost, som besættes forsvarligt med en uddannet lærer i stedet for med skiftende vikarer, betyder undervisningsmæssigt redning for en hel klasse børn, og derfor foreslår jeg, at man sætter aldersgrænsen op for lærere. Det var indtil 1958 sådan, at en tjenestemand kunne gå af, når han var 65 år og skulle gå af, når han var 70 år. Siden 1958 kan han gå af, når han er 67 år gammel, og skal gå af, når han er 70 år. Spillerummet mellem „kan gå“ og „skal gå“ blev altså formindsket fra 5 til 3 år. Hvorfor ikke i denne nød-situation igen lade spillerummet være 5 år for lærere, således at en lærer må blive til det 72. år? Den forlængede levealder synes at kunne berettiggere denne udvej, og den store lærermangel synes at nødvendiggøre den. Hvorfor ikke ændre loven, således at enhver lærer i folkeskolen og enhver lektor i gymnasieskolen havde ret til at blive i embedet med fuld løn, til han er 72 år? Hvem skulle det egentlig kunne genere? Den lærer, der vil gå af, når han er 70 år, har jo stadig ret dertil. Den lærer, der har kræfter og lyst til at fortsætte, kunne så bevares i arbejdet i endnu 2 år. Det blev måske ikke så mange, men der er jo brug for hver eneste. Det blev ikke dyrere for stat og kommune, som jo alligevel skal besætte pladsen, og vi gør ingen uret mod de unge, som venter på at rykke ind i embederne, for vi mangler disse unge i hundredvis. Vi behøver heller ikke at være bange for en ulighed over for andre tjenestemænd, for vi har allerede nu flere eksempler på, at afgangsalderen er forskellig for de forskellige tjenestegrene. Her er der tale om at give en ekstra ret til alle lærere, som ikke berøver nogen noget som helst; men man gjorde derved en positiv indsats over for et ulyksaligt problem, en indsats, der kunne få øjeblikkelig virkning, og man kan jo